

gyobb pénz- és egyéb támogatásokban részesül, mint a tudományos információ ügye. Ezért a további új – a korábbiaknál fejlettebb – technológiák várhatóan e területen fognak túlnyomórészt megjelenni.

Napjainkban a tudományos információk szinte megszületésük pillanatában felkerülnek az internetre. A kérdés csak az, hogy miképpen lehet elérni őket. Ez a probléma akkor oldható meg, ha a VINITI-típusú információs intézetek a világháló tudományos információkat tároló tartalmi összetevőjét illetően képesek lesznek „térképesszé” és „vademecummá” átképezni magukat. (Ettől még szerkeszthetnek és kiadhatnak tartalmilag és technikailag korszerűsített referálólapokat is.) Más szóval: a tudomány információs terében a tudományos információra specializált portál szerepköre vár rájuk.

E specializáció előfeltétele, hogy a tudomány információs terének koordináta-rendszerét meghatározzák, illetve hogy a központ portáljában realizálódjék ez a koordináta-rendszer.

A szóban forgó specializációra szükség van a második, az egyéni szinten is. Az információs központnak minden használója számára biztosítania kell az egyedi-egyéni ráhangolódást az internetre.

/BORŠEV, V. B.–GILÁREVSKIJ, R. S.: Naučnaâ komunikaciâ v vek Interneta. = Naučno-tehničkaâ informaciâ, 2. ser. 10. sz. 1999. p. 2–6./

(Futala Tibor)

Új könyvtárközi kölcsönzési alapelvek Csehországból

A Cseh Köztársaság Központi Könyvtáros Tanácsa 1999. március 15-én új alapelveket – tulajdonképpen ajánlásokat – tett közzé a bel- és külföldi könyvtárközi kölcsönzésről (a továbbiakban: KKK). E dokumentumban szakmailag az a szimpatikus, hogy az adott technikai lehetőségek figyelembevételével mindenben a „józan paraszti ész” szerint tanácsol eljárási.

Magát a szolgáltatást így definiálja: „A KKK mindazon szakmai, szervezési és technikai tevékenységek komplexuma, amelyeket a könyvtárak egymás között azért realizálnak, hogy lelőhelyükre való tekintet nélkül biztosítsák használóik számára a könyvtári állományokat. A KKK sztenderd könyvtári szolgáltatás, amely a kölcsönösség elvén alapul. Ebből a részt vevő könyvtárak számára az a kötelezettség adódik, hogy saját állományukból ki kell elégíteniük a KKK iránti kéréseket, ha erre igény mutatkozik.”

Az „idők jelét” a dokumentumban a következő passzusok képviselik:

- „A KKK iránti kérést postán, elektronikusan és faxon lehet továbbítani”, miközben „haladéktalanul kielégíteni csak a kéréslap megérkezése után” szabad, illetve kell.

- Nem szükségszerűen eredetiben kell kielégíteni a kéréseket. Hogy „mit milyen módon” kell kielégíteni, azt az alapelvek a kölcsönző könyvtár szervezeti és működési szabályzatának illetékességében hagyja.

A szolgáltatásban részt vevő könyvtárak általában sok jogosítványt kapnak saját magatartásukat illetően. Így maguk szabják meg a határidőket, a térítéseket, a korlátozásokat, és az egyébként kötelezően vezetendő forgalmi nyilvántartások mikéntjét.

A belföldi forgalomban az alapelvek eltekintenek e szolgáltatás hierarchikus-területi-szakági strukturálásától, ami miatt számos szocialista KKK-jogszabály sok tekintetben megmerevítette, befagyasztotta ezt a szolgáltatást. A külföldi KKK-t kibontakoztatni akarván az e vonatkozásban nem kellően tájékozott (kis)könyvtárak számára a nemzeti könyvtárat, a morvaországi tartományi könyvtárat és az állami tudományos könyvtárakat eseti módszertani segítségre kéri fel.

/Zásady meziknihovných výpůjčních služeb v ČR. = Čtenář, 51. köt. 7–8. sz. 1999. p. 204–207./

(Futala Tibor)